

(A) برخه د میوې د یوه باغ یا بڼ منځته راوړل

دوهم لوست یا درس: د مغز لرونکو او میوو د ونو ټاکنه او
خښول یا کرل.

اصطلاح گاني

- گرده وركونكى
- مورنى پايه
- سيلف فروت فول (هغه نبات چي د خپلي گردې پواسطه ميوه توليدوي)
- خپل په خپله د گردې شيندل يا گرده افشاني
- سيلف ستر ايل (هغه نبات چي د ميوې توليد په پيري كمې اندازې سره كوي)
- نشيب
- تاپ وركينگ (د پيوند كولو سيستم)
- غير خودى د گردې شيندل يا گرده پاشل
- كراس ان فروت فول (د ميوې د تشكيل هغه كرنلاره چي د گردې د شيندلو پواسطه صورت نه نيسي)
- كلتيوار
- پيوند وهل يا پيوند كول
- اينتر استرايل (هيخ يو له دي دوه ورايتيو يا نوعو څخه يو بل نه القاح كوي)
- نيماتود
- گرده افشاني يا د گردې شيندل

۱. یو باغ یا بن هغه محال یا وخت غوره او بهتر وي چي د هغي د کرنې محل یا حای بنه او عالی وي.

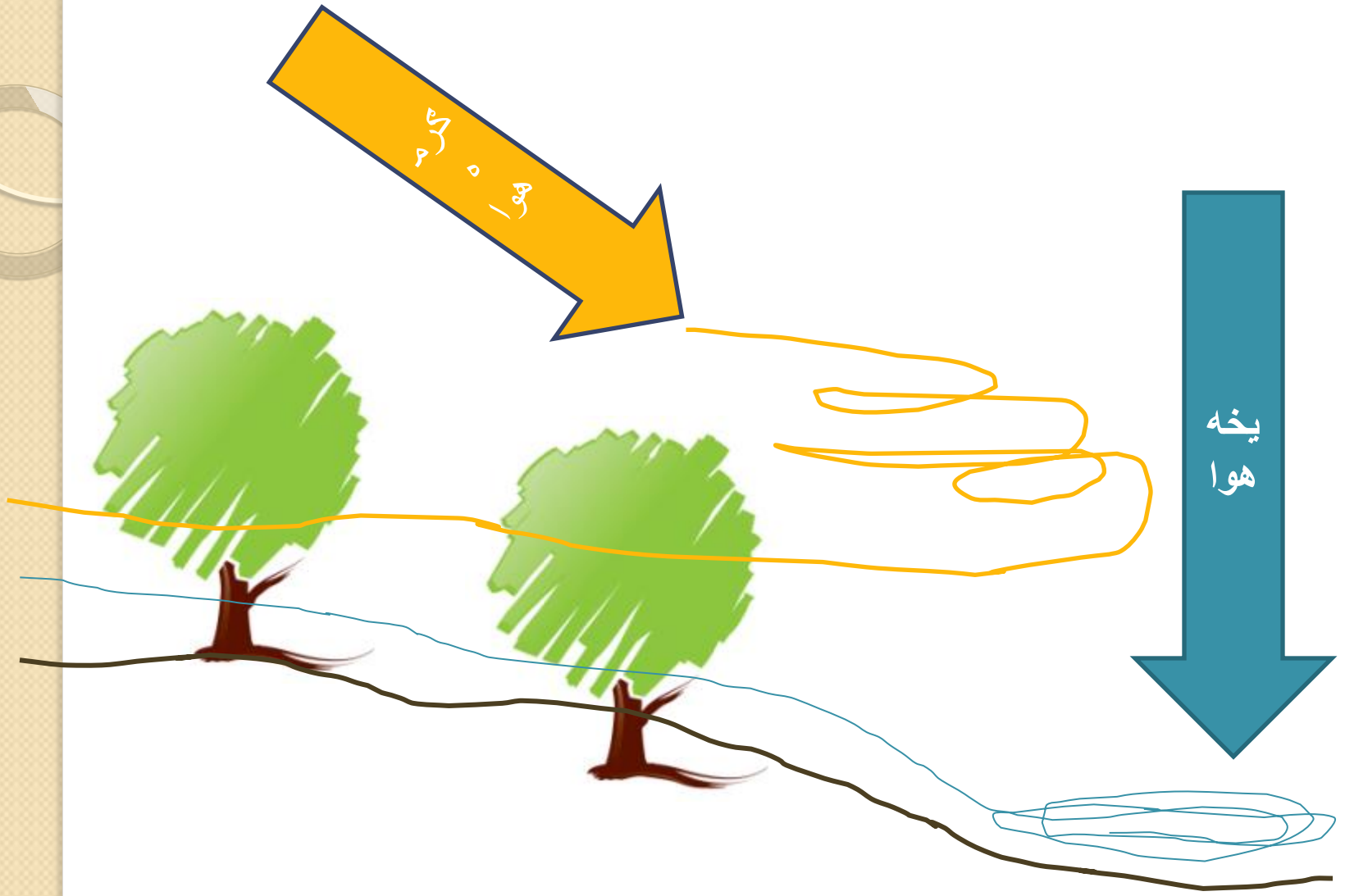
الف) هر کله چي د یوه باغ یا بن د منخته راوړلو لپاره حُمکه انتخابوی یا ټاکی، نو غوښتل شوی یا مطلوب حُمکه له هغه حُمکي څخه عبارت ده چي د خم او پیچ لرونکی وي او لوړه واقع وي.

۱. دا حالت دي ته اجازه ورکوي چي یخه هوا د یخنی په موسم یا وختونو کي ښکته نقطو یا حایونو ته جریان وکړي.

الف) یخه هوا د په نسبي توگه گرمې هوا ته د زیات یا ډیر وزن لرونکی ده او ښکتنی لوری ته په ټیټو لوړوالو کي جریان کوي.

۲. متر اکم لرگی او یا هم ټپي او غرونه هم د یخي هوا بندونکي دي يعني یخه هوا بندوي.

۳. هغه سمتونه یا طرفونه چي په مستقیمه توگه پورته لوړو ته او یا هم د ټپي له تیغي پوري مربوط دي ممکن چي د زیات باد لرونکي وي او د ژمي په موسم کي د یخي هوا لرونکي وي.

تیت لوړوالی

ب) نشیب او د نشیب یا مایل والی لوری هم په هغه وخت کې چې د باغ یا بن لپاره حای ارزیابي کیري مهم او ضروري وي.

۱. د جنوب په لوری یا سمت باندې نشیب یا مایول والی د پسرلی په جریان کې په چټکی سره گرمیري نو په دې بنا د هغې برخلاف هغه نشیب چې د شمال په لوری واقع وي هغه صحیح دی.

۲. د نشیب یا مایل والی درجه کولی شي چې د باغ یا بن په محل باندې د اثر درلودونکی وي.

الف) غوښتل شوی یا مطلوب نشیب یا مایل والی په حدود د ۴-۸ فیصدو کې وي.

د نشیب یا مایل توب اندازه په داسې توګه محاسبه کېږي چې د ځمکې د لوړوالی اندازه په پورته شوی فاصلې په اندازې باندې تقسیمېږي او محاسبه یې صورت نیسي. د مثال یا بیلګې په توګه د دیرش (۳۰) مترو په اندازه فاصله کې ځمکه ۱،۵ متره پورته شوی ده نو په دې بنا د هغې نشیب یا مایل والی مساوی دي په

$$۱,۵/۳۰ = ۰,۰۵ \times ۱۰۰ = ۲۵$$

یعنی نشیب یا مایل والی مساوی شو په ۲۵ فیصدو سره.

ب) تند نشیب یا مایل والی حاصل له ستونزی یا مشکل سره
مخامخ کوي.

ج) د تندو نشیبونو یا مایل والو بڼکني قسمت یا برخه ځنی
وختونه ډیر زیات حاصل ورکونکی وي.

۱. په زیاتي اندازې سره فشار د خاوري په مخ باندي کولی
شي چي د ونو د نمو قدرت د میوي د تولید لپاره په
مصرف ورسوي.

(ج) لکه څرنګه چې په مخکنۍ لوست يا درس کي ورڅخه بحث وشو، د خاوري نوعه او د هغې نم ويستنه ډيره مهمه ده چې بايد کتنه ورڅخه وشي.

۱. د مغزلرونکو او ميوو زياتره ونې د لوم خاوري سره نم ويستلی شوي دي چې کمه ترکمه د ۱ نه تر د ۱،۲۵ مترو پواري د ژوروالي لرونکي وي ورته ضرورت يا اړتيا شتون لري.

(الف) هغه خاوري چې نم يې په بڼه او غوره ډول سره ويستل شوی وي کولی شي چې د ژورو خاورو څخه برتري يا غوره والی ولري.

(ب) پورتنی قسمت يا برخه يا د تپو تيغه د تخريباتو يا ايروژن په سبب کولی شي چې د سطحې خاورو يا لږو ژور خاورو درلودونکي وي.

۲. د ميوې ونې کولی شي چې په هغه خاورو کي چې پي ايچ pH يې ۶-۶،۵ وي په بڼه او غوره ډول سره نمو وکړي.

(الف) له دي اندازې څخه پورته او يا هم ښکته واقع شوي سطحې کيدلی شي چې تغذي د قلت يا کموالی سبب شي.

۲. هرکله چي د باغ يا بن د انتخاب يا ټاکنې لپاره مناسب محل وټاکل شو نو دي ته اړتيا يا ضرورت دی چي ځمکه آماده کړی شي.

(الف) له خاوري څخه دي يو ټسټ يا معاینه صورت ونیسي ترڅو چي د خاوري حاصل ورکول مشخص يا وټاکل شي.

۱. محلي يا ځایي د ترویج د زده کړی ځای د خاوري د ټسټ منابع يا امکانات لري ترڅو چي خاوره ټسټ کړل شي او يا کیدلی شي چي يوه بسته (کيټ) د خاوري له ټسټ څخه د زراعتو پواسطه و پیرودل شي او ټسټ پري اجرا کړل شي.

۲. که چيري يو باغ چي زور وي د يوه نوی باغ پواسطه عوض کړل شي، د خاوري نمونه يا بیلگه د ریښو د له منځه وړلو څخه وروسته په هغې اندازې سره چي ممکن وي باید تهیه کړی.

ب) که چیري ځمکه د باغ یا بن د منځته راوړلو لپاره آماده کیري او دا ځای پخوا د حیواناتو یا څارویو د څر ځای وو نو باید چي نوموړی ځای د نیماتود له نقطې نظره تست یا معاینه کړل شي.

۱. نیماتود یو وړوکی چییجی دی چي د نباتاتو د ریښو نه په تغذیه کولو سره هغوي متضرره کوي.

۲. د ترویج محلي یا ځایي نماینده گان، د معاینې یا تست د اجرا کولو منابع یا زیرمي په اختیاریه لارو کولای شي.

ج) له دي څخه وروسته چي يوه مزرعه له مزروعي
نباتاتو او يا هم څرخاي قلبه كيږي. او مخکي له دي
څخه چي اخري عمليات په ځمکه باندي يا هم ليول
کاري صورت نيسي، نو بايد چي يو ټسټ سرته
ورسيږي.

۳. هرکله چي د ميوي يا مغز لرونکو يوه ونه ټاکل کيږي، نو يو زيات شمير عوامل او فکتورونه شتون لري چي بايد په نظر کي ونيول شي.

الف) جسامت يا سايز:

۱. د ميوه جاتو او مغز لرونکو ونې کومي چي ډيري د غټ سايز لرونکي وي او يوه زياته فضا يې اشغال کړي وي کولی شي چي راشنه شي.

الف) ځني له ونو څخه د کلتيوار دوه مختلفو نوعو ته اړتيا يا ضرورت لري ترڅو دا وکولی شي گرده وشيندي او ميوه توليد کړي.

ب) د ميوي غټي ونې زياته ميوه توليدوي ولي د حاصل اخستل او د هغوي بناخ پري کول مشکل او ستونزمن کار وي.

۲. د ميوو د ونو مختلف جسامتونه په لاس کي وي.

الف) ونې د لنډ قد سره د ۲،۵-۳ مترو پوري د لوړوالی په تگلاري سره.

ب) ونې د نيمه لنډ قد په تگلاري سره ۳،۵-۶ مترو په لوړوالی سره.

ج) ونې له ۹ مترو نه په زيات لوړوالی په تگلاري سره.

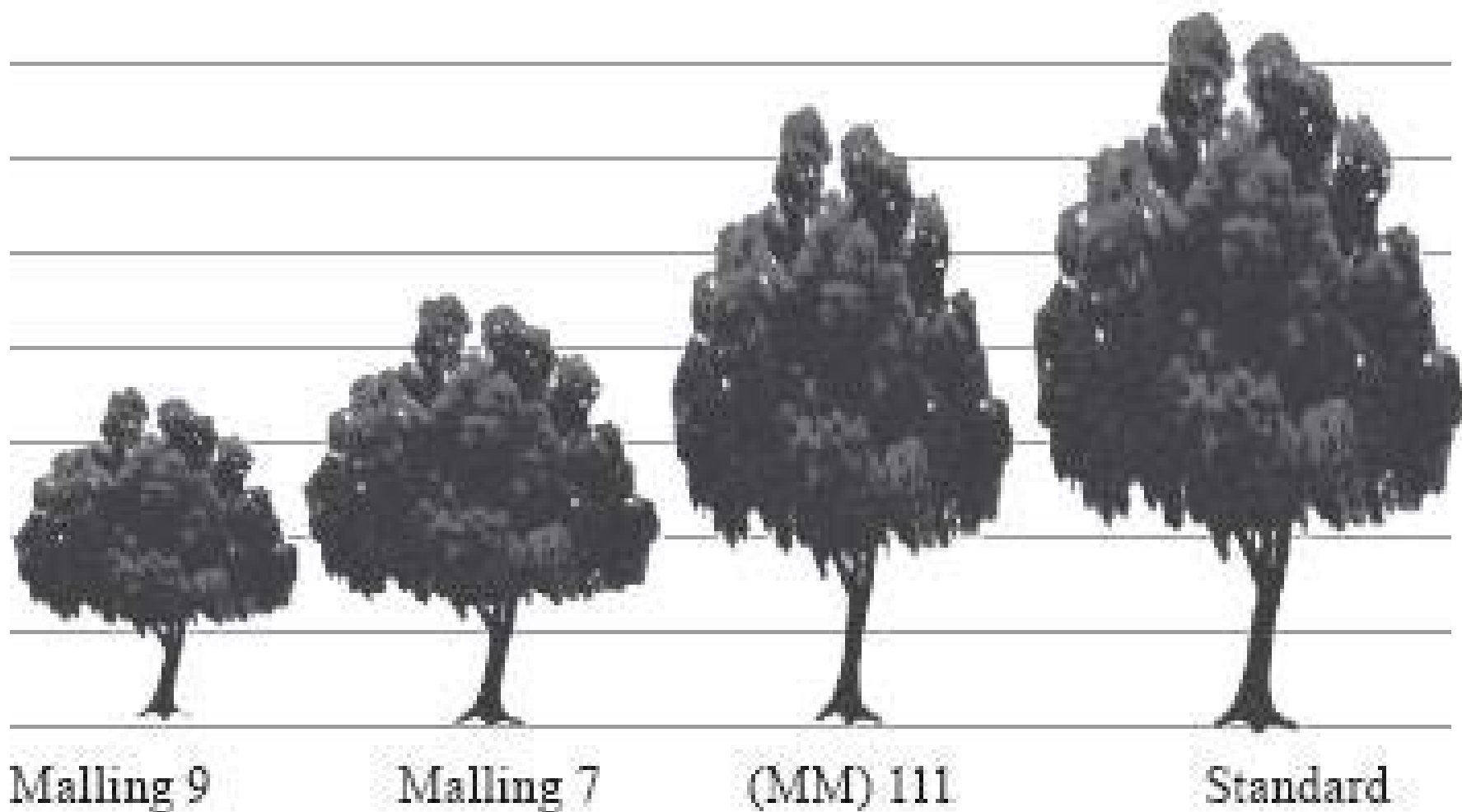

Figure 1. Effect of different dwarfing rootstock on the same apple variety.

ب) کلتیوار

۱. له یو اخستلی شوی نبات څخه عبارت دی چې له یوې وحشي نوعې څخه وي او د ځنیو خصوصیاتو په دلیل لکه د ناروغيو په وړاندې مقاومت او د میوې د جسامت له نگاه څخه کبنت یا کرل کیږي.
۲. د مغز لرونکو او میوه جاتو د کلتیوارونو مختلف په سل گونو نوعې شتون لري.
۳. منظور شوی کلتیوار د محلي د نموي شرایطو لاندې له عالی یا لوړ اعتماد څخه برخوردار وي.

ج) مورنی پایه

۱. د میوی د ونو تقویه د لنډ قد لرونکو وراپتو په شان چي د پیوند (گرفتینگ) پواسطه منخته راغلي وي.

الف) مورنی پایه له یو صحت مند نبات څخه عبارت ده چي د پایي یا قاعدې په خاطر دیوه ساین د پیوند کولو لپاره په کار وړل کیږي.

الف) پیوند کولو کولی شي د میوي جسامت او د هغې مقاومت د ناروغیو په مقابل کې زیات کړي او په ځنیو کې د میو په څو نوعو کې کولی شي په یوه ونه کې تولید کړل شي.

ب) مورنی پایه د ونې جسامت مشخص کوي.

الف) که چیري مورنی پایه د لنډ قد نوعي څخه له یوه معیاري ساین سره پیوند کړل شي. نو لاسته راغلی ونه به د لنډ قد درلودونکی وي.

د) گرده افشانی یا د گردې شیندل

۱. گرده افشانی عبارت ده له د گردې د داني انتقال څخه له انټر(په گل کي د تذکیري د الي له یوي برخي څخه) نه سټیگما(په گل کي د تانیث الي یوي برخي) ته.

۲. د میوي هره نوعه باغ او حني وختونه مشخصي نوعي د میوو د باغونو یا بنونو په داخل کي میوي د گردې مختلفو

شیندنو ته اړتیا لري

الف) په کراس پولنیشن کې یا غیر خودي گرده افشانی کې د دوه نوعو یا دوه وراثیو په منځ کې د گردې انتقال ته اړتیا موجوده وي.

ب) سیلف پولینیشن یا خپل په خپله گرده افشانی د گردې له انتقال نه عبارت ده چې د یوه واحد نبات په داخل کې وي یا هم د نباتاتو په عین نوعو کې وي.

ج) سیلف سټرایل نباتات یا خپل شند شوی له هغه نباتاتو څخه عبارت دي چې ډیره کمه میوه تولیدوي.

د) سیلف فروت فول له هغه نباتاتو څخه عبارت دي چې میوه د خپلو گردو پواسطه تولید کوي.

و) کراس انفروت فول له هغو نوعو یا وراثیو څخه عبارت دي چې د غیر خودي گرده افشانی پواسطه میوه نه تشکیلوي.

ه) اینټر اسټرایل په دي میتود کې هیڅ یو له دوه نوعو څخه یو بل نه القاح کوي.

۳. د میوي د تشکیل د اطمینان په خاطر، د گرده افشانی ضروریات یا اړتیاوي هر یو له دي نوعو څخه باید له کرنې یا کبنت څخه تر دمخه تشخیص کړل شي.

۴. د میوو مختلفي نوعي کولی شي چي په عین نبات باندي د ټاپ ورکینگ د پروسې په طی کولو سره پیوند کړل شي.

الف) په ټاپ ورکینگ کي د منې په یوې ونه کي، د ۱۵-۲۰ سانتی مترو پوري ټوټي یا برخي له وړو بناخونو د منې له یوي نوعي څخه د بلي منې په نوع کي په اخري یا انتهايي بناخونو باندي د کلیفت پیوند کیري.

۵. د حُمکي اُماده کول او مناسبو ونو انتخاب يا ټاکنه په دي اندازي سره مهم دي چي د يوه باغ يا بن طر حه چي څومره مهم دي.

الف) په زيات شمير سره ممکنه طرحي د يوه باغ يا بن د منځته راوړلو لپاره شتون لري او حُني وختونه د دي باغونو تنظيم د ونو د نوعو او شمير پوري تړاو لري کومي چي کرل کيږي .

۱. د تجارتي باغونو په عملياتو کي د ونو د تنظيم يوه معمولي نوعه عبارت ده له د يوي سنتي له خښولو نه يا د گږدي ورکونکو ونو له خط څخه (هغه ونې چي گرده توليدوي) د څلورو اصلي ستونونو په منځ کي وي.

۲. د ونو جسامت هم په فضا او د ونو په تنظيم باندې اثر لري.

۳. لنډ قد لرونکي ونې او نيمه قد لرونکي پنځه ونې په يوه ستون کي حای نيسي او يوه بل خط يا ستون ته د ترديد باعث گرځي.

ب) د اصلي نوعو د گردې ورکونکو ونو په منځ کي اعظمي حد فاصله ۱۵ متره وي.

۱. د دوه ونو په منځ کي فاصله بايد چي د ونې د پوخوالی د جسامت په بنا سره تعين يا وټاکل شي.

۲. د ونې د پوخوالی د جسامت د مشخص کولو لپاره له هغه زراعتينو څخه چي ونې په لاس راوړي پوښتنه يا سوال وکړی. ج) بايد د وخت څخه دمخه يا مخکې تر مخکې يو پلان جوړ کړل شي ترڅو چي د ونو په منځ کي فاصلي مشخصي کړي.

۱. د کاغذ پرمخ د پلان ليکل د ونو لپاره د چټکي کرنې او موثري کرنې لپاره زمينه برابروي.

۲. له وخت تر دمخه پلان (مخکې تر مخکې) به ديد قدرت راکړي ترڅو چي کندي په درست ډول سره سره ژوري کړی شي او په کامله توگه د ونو د کرنې لپاره په لاس راوړل شي.

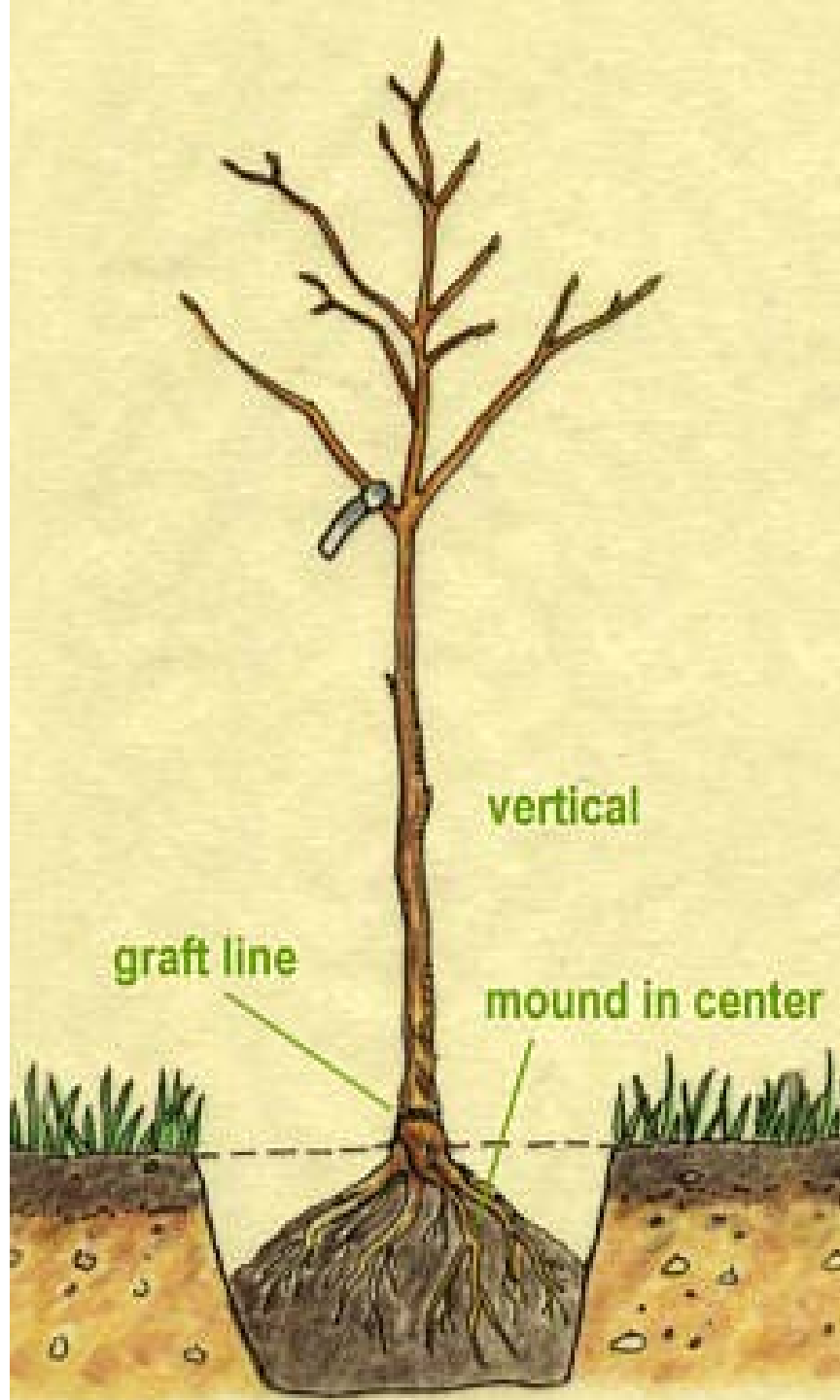

۵. هرکله چي پلان جوړ کړل شو او وني په لاس کي واقع شوي، نو هغوي دي ته اړتيا لري چي په دستي ډول سره وني کښت کړي.

الف) د ميوې وني کولی شي چي په پسرلی کي ژر محض د حُمکې د حرارت په کافي اندازې گرميدني سره وکړل شي.

ب) د کندو ژورول چي په کافي او مناسبې اندازې سره پراخه او ژوري وي ترڅو چي رينې په ازادانه ډول سره په غير تاو خوړلو نه په خپلو اطرافو کي د کندي په داخل کي حای ونيسي.

۱. هرکله چي ريښي په خپلو اطرافو کي سره تاو وځوري او په نمو باندې پيل وکړي هغوي د ونې عاقبت چوک (و دندو يا وظيفو مشکل) کوي او د لږ حاصل ورکول او ونې د مړينې سبب کيږي.
۲. د هر نوعه ماتو شوو ريښو نه پيوسته کول.
۳. که چيري ونه پيوند کړل شوی وي نو پيوند شوی قسمت يا برخه بايد کم تر کمه ۵ سانتي متره د حُمکې له سطحې نه پورته وي.
۴. که چيري ونه په ډير زياتي اندازې ژوروالی سره خښه کړل شوي وي نو پيوند شوی قسمت يا برخه دي د خاور لاندې حای ونيسي د ساين نوعه به د ريښي تشکيل وکړي او ونه به يوه معياري جسامت لرونکی ونه باندې تبديله کړل شي.

vertical

graft line

mound in center

ج) هرکله چي کنده ژوره کرل شوه نو د مورد نظر وړ ونې ته په هغې کې حای ورکړی. او یوازې خاوري او پاکی اوبه باید په کنده کې واچول شي او هغه ډکه کړی.

۱. په هغه صورت کې چې خاوره اصلاح ته اړتیا ولري، نو یوه اندازه ذغال په کنده کې واچوی ولي سره یا کود باید استعمال نه کرل شي.

۲. د سري یا کود له حد څخه زیات استعمال په وړو ونو کې ریښي سوځوي او یا هم د بناخ او پانو د ولویدو سبب کېږي.

۳. مخکې له دې څخه چې کنده په بشپړ ډول سره ډکه کرل شي نو د ونې له مستقیمی ایښودنې څخه اطمینان حاصل کړی.

دله دي څخه وروسته چي ونه خبڼه کړل شوه نو خاوره په ملايم صورت سره د پښو پواسطه ورته يو څه فشا ورکړئ او د ۲۰ ليټرو په اندازې سره ورته اوبه علاوه کړئ.

و) يو ځلی چي ونه خبڼه کړی شوه نو هغه اساسي څارني ته اړتيا لري.
۱. فعاليتونه لکه پيوند کول، بناخ پري کول او د حاصل اخستل د وروستيو درسونو يا سبقونو پواسطه توضيح او روښانه به شي او په پراخه پيماني سره د ونو او د باغونو د صحت لپاره مهم وي.

بیا کتنه/خلاصه یا لنڊیز

۱. د هغه فکتورونو تشریح او روښانه کول چي د باغ یا بن د حای یا محل په ټاکنه باندې کوم تاثیر ونه لري.

۲. د ونو د کښت یا کرنې په موخه د باغ یا بن د حای یا محل او خاوري د اماده کولو د میتودونو تشریح او روښانه کول.

۳. د هغه عواملو تشخیص کول چي د مغز لرونکو او میوو د ونو د کلتیوارونو په ټاکنه یا انتخاب کي شامل وي.

۴. د یوه باغ یا بن د لی اوت (دورنما یا منظره) د پروسی یا پراو تشریح او روښانه کول.

۵. د مغز لرونکو او میوه جاتو یا میوو د کرنې یا کښت کولو د تخنیکونو یا تگلارو تشریح او روښانه کول.